

Velike igre Bruslja in Ljubljane

Kako je okoli tisoč Slovencev v imenu dokapitalizacije državnih bank ostalo brez 61 milijonov: razkrivamo pravočasna opozorila tudi domačih pravnikov, ki jih Bruselj in vlada Alenke Bratušek, ki se ji obeta služba komisarke, nista slišala

VASJA JAGER

Lansko zimo sprejeti zakon o bančništvu, na podlagi katerega je država v NLB, NKBM in Abanki razlastila imetnike podrejenih obveznic, je že od svojega nastanka tarča ostrih kritik. Da je izbris v nasprotju s slovenskimi predpisi, so neposredno po objavi zakona opozorili pravna služba državnega zbora, Združenje bank Slovenije in nekdanji predsednik ustavnega sodišča Janez Čebulj v mnenju, ki ga je izdelal za državni svet. Ministrstvo za finance in Banka Slovenije sta že med oblikovanjem zakona razpolagala z ekspertizama Inštituta za primerjalno pravo in mednarodno priznane pravne pisarne Clifford Chance, ki sta opozorila, da je razlastitev imetnikov podrejenih obveznic v NLB neustavna in tudi ekonomsko neupravičena. A uradniki Evropske komisije, ki so napisali ključna določila zakona, teh opozoril niso upoštevali.

Grob poseg v lastninsko pravico

Slovenija je po diktatu Bruslja sprejela ureditev, ki je okoli tisoč imetnikov podrejenih obveznic NLB oškodovala skupaj za dobrih 61 milijonov evrov. Novi zakon je določil, da se dolg, ki ga je imela banka do njih, odpiše brez vsakega nadomestila. Kar naj bi bil v skladu z novim evropskim konceptom reševanja bank ("bail-in") pač njihov prispevek h kapitalski ustreznosti NLB.

Toda slovenska ustava govori o lastninski pravici državljana, v katero ni dovoljeno posegati, kvečjemu je mogoče zamenjati eno obliko lastnine z drugo. Če bi torej država obvezničarjem njihov vložek spremenila v lastniški delež NLB, bi bilo najbrž vse v redu, a vlada zdaj nove evrop-

ske komisarke Alenke Bratušek je po diktatu Bruslja (ki je testiral skrajne meje svoje nove ureditve in pripravljaj teren za privatizacijo premožnja naših bank) z eno samo potezo popolnoma in brez vsakega nadomestila razlastila imetnike podrejenih obveznic.

"Splošna zakonodajna obveznost odpisa podrejenega dolga (...) po našem mnenju ne bi smela zadostiti preizkusu ustavne proporcionalnosti," sta 24. septembra v imenu Inštituta za primerjalno pravo (IPP) zapisala pravnik Matija Damjan in Lojze Ude. Za mnenje ju je poslala NLB, ki je najbrž dobro vedela, da se podrejenih obvezničarjev ne da izbrisati kar tako - vendar na odločitve, sprejete v bruseljskem zakulisju, ni mogla vplivati. Četudi je študija potrdila strahove o neustavnosti načrtovane poteze.

Tega ni bilo v pogodbi

Zadeva je v svojem bistvu precej preprosta: medtem ko so bili kupci hibridnih obveznic - tuje banke in skladi - pred nakupom obveščeni o možnosti razlastitve, pa malim nepoučenim vlagateljem, ki so kupili podrejene obveznice, tega ni povedal nihče. Prospekt NLB te možnosti ni omenjal. Kot sta v svoji študiji poudarila Damjan in Ude, bi lahko v njihovo lastninsko pravico posegli zgolj v primeru stečaja banke, v katerem bi imeli status podrejenih (od tod tudi naziv za njihove obveznice) upnikov, ki bi bili plačani na koncu. "Pogodbe o nakupu podrejenih obveznic jasno izključujejo možnost uporabe teh instrumentov za pokrivanje bankine izgube, ki izhaja iz običajnega poslovanja," sta zapisala pravnik IPP. In še: "Banka nima nobenega pravnega sredstva (...), s katerim bi se lahko izognila poplačilom imetnikom obveznic."

Pri presoji ustavnosti zakona o bančništvu bo moralo ustavno sodišče opraviti preizkus proporcionalnosti. Če bo ugotovilo, da je škoda, ki so jo utrpeli obvezničarji, manjša od posledic, ki bi zadeli celotno skupnost v primeru, da država tega ne bi storila, bi lahko razsodilo, da je bil izbris upravičen. Toda Damjan in Ude sta zatrdila, da za takšno odločitev ni ustrezne podlage: "Obvezen odpis podrejenega dolga v primeru, ko banka ni plačilno nesposobna, bi škodoval imetnikom podrejenih obveznic in

posegel v njihovo lastninsko pravico, zagotovljeno s 33. členom ustave."

"Grožnja finančni stabilnosti Slovenije"

Če še to ni bilo dovolj, pa je NLB posredovala ministrstvu za finance in Banki Slovenije še eno študijo, ki jo je naročila in plačala. Izdelala jo je pravna multinacionalna Clifford Chance (CC), o kateri so prvi poročali v Financah. Tudi v tem primeru je bilo mnenje enako: načrtovani poseg v pravice obvezničarjev je nezakonit. Še več, CC je dosledno sesekljala tudi argumentacijo Alenke Bratušek in njene vlade, da takšno rešitev od Slovenije terjajo evropski predpisi. V svoji ekspertizi so zapisali, da "sporočilo EK o bankah ne predpisuje obveznosti razlastitve imetnikov podrejenih obveznic" ter da bi bila "obvezna vključitev imetnikov podrejenih obveznic v neskladju z namenom pristojne direktive Evropskega sveta". Za nameček je CC opozorila, da bo država z razlastitvijo obvezničarjev slovenskemu bančnemu sistemu povzročila več škode kot koristi. Takšno ravnanje bi po njihovem mnenju odprlo prostor za poplavo odškodninskih tožb proti NLB ter banki onemogočilo nadaljnje izdajanje obveznic - češ, kdo pa jih bo kupil, če lahko jutri ostane brez vsega - in celo ogrozilo privatizacijo.

Morda ključno pa je, da bi odpis podrejenega dolga - tako CC - skoraj zagotovo povzročil padec zaupanja v NLB, iz katere bi užaljeni državljan lahko pričeli množično umikati svoje depozite. Posledice bi lahko bile zelo resne: "Obvezni 'bail-in' bi lahko ogrozil finančno stabilnost Republike Slovenije." Toliko o argumentu za (ustavno) presojo učinkov na širšo družbo.

Kaj je zapisal bruseljski uradnik

Svarila so bila torej pravočasna in zelo jasna. Zanje so vedeli vsi, ki so snovali zakon o bančništvu. NLB je obe študiji že med pripravo zakona posredovala Banki Slovenije in finančnemu ministrstvu, ki je študiji posredovalo tudi uradnikom direktorata za konkurenčnost pri Evropski komisiji. A Franck Dupont, ki je na strani Bruslja bdel nad poslušnostjo Slovenije, je 16. septembra lani državnemu sekretarju na ministrstvu za finance Mitju

Page: 2

Reach: 108000

Country: SLOVENIA

Size: 797 cm2

2 / 3

Mavku v elektronskem sporočilu odgovoril: "Pravni argumenti, ki nam jih je predstavila Slovenija kot obrazložitev, zakaj ni mogoče oblikovati ustrezne zakonodaje za vzpostavitev mehanizmov za razširitev mehanizma sanacije dolga, ne vzdržijo pazljivejše analize. Argumenti, ki so nam jih predstavili vaši kolegi, so bili vsi po vrsti zavrženi med našim sestankom prejšnji petek."

Na čem je temeljila "pazljivejša analiza", Dupont ni razkril. A tisoč obvezničarjev NLB se je lahko za svoj denar obrisalo pod nosom - Bruselj pa je nadaljeval svoj eksperiment.

Zgodba o tem, kako je Bruselj Slovenijo spremenil v testni laboratorij, vlada Alenke Bratušek pa je bruseljsko igro sprejela

V neskladju s slovenskimi in evropskimi predpisi

4 CONCLUSION

For reasons detailed above, it is our opinion that a legislative requirement that would mandate a write-down of subordinated debt would certainly constitute an interference with private property right guaranteed under Article 33 of the Constitution. Additionally, the measure would interfere with subordinate debt holders' legitimate expectations protected under the rule of law clause of Article 2 of the Constitution. The Constitutional Court would probably accept the stated goal of protecting the financial stability whilst minimising the distortions of competition and the amount of state aid as legitimate objectives that could give constitutional grounds for the limitation of property right in the sense of Article 15/3 of the Constitution. However, due to the reasonable concerns that the write-down would cause massive withdrawal of deposits from the banks and thus undermine its purpose, we doubt that the write-down is an appropriate measure to achieve this goal. In any case, the write-down cannot be qualified as a necessary measure as long as other, milder measures for reaching this objective are not exhausted, such as a voluntary liability management exercise. Consequently, a generally formulated legislative requirement that would mandate a write-down of all subordinated debt, regardless of its holders and regardless of the likelihood of bankruptcy of the bank without state aid, should in our opinion not pass the constitutional proportionality test.

Ljubljana, 24 September 2013

Dr. Matija Damjan

Prof. Dr. Lojze Ude

ers would be subject to a write-down which is disproportionate and arbitrary and therefore in violation of the fundamental principles of the rule of law. Consequently, should the Council insist on an LME including also NLB's holders of LT 2 instruments, there would be a high risk that the latter would initiate lawsuits against NLB.

4.2.7 Mandatory bail-in of all holders of LT 2 instruments would be inconsistent with intention of Draft Directive as agreed and amended by the Council of the European Union (the "Council")

The Draft Directive which was already mentioned above under para. 2.2.1 would be inconsistent with common powers and instruments to be exercised by the competent authorities with common powers and instruments to be exercised by the competent institution in an order

"Pravnika Matija Damjan in Lojze Ude sta že med oblikovanjem novega zakona o bančništvu opozarjala, da odpis dolga NLB do imetnikov podrejenih obveznic ni v skladu s slovensko ustavo ..."

"... pravna multinacionalka Clifford Chance je ugotovila, da je tudi v nasprotju z direktivo Evropskega sveta. Kljub temu sta vlada Alenke Bratušek in Evropska komisija izbrisali obvezničarje NLB."

Page: 2

Reach: 108000

Country: SLOVENIA

Size: 797 cm2

3 / 3

Kaj so podrejene obveznice

Obveznica je vrednostni papir, ki ga izda banka; plačilo vlagatelja se šteje kot njegovo posojilo banki, ki mu denar vrača z določenimi obrestmi. Večino obveznic v državnih bankah lahko razdelimo v dve kategoriji - na hibridne in podrejene. Pri nakupu prvih vlagatelj sprejme tveganje, da ga lahko banka v primeru težav razlasti in zase zadrži znesek glavnice in vseh obresti. Pri podrejenih pa je vlagatelj lahko razlaščen samo v stečaju (kjer so njegove terjatve do banke poplačane šele potem, ko so svoje dobili vsi drugi upniki; imetniki teh obveznic so torej podrejeni glede na preostale vlagatelje, od tod tudi ime instrumenta). Država je v NLB enostransko odpisala terjatve, ki so jih do banke imeli kupci podrejenih obveznic NLB 26. Primer je drugačen od zgodbe z NKBM, kjer so brez denarja ostali **mali delničarji** banke; država je namreč pred dokapitalizacijo opravila tihi stečaj, v katerem je zbila kapital NKBM na nič (kar je pogoj za vpis spremembe kapitala). V istem trenutku je stara delničarska struktura banke prenehala veljati in **mali delničarji** so bili izrinjeni.